

13.10.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**13 Ekim 2022
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

13 Ekim 2022 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YARGITAY ÜYELİKLERİNE SEÇME KARARI

— Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunca Yargıtay Üyeliklerine Seçilenler Hakkında Karar (No: 2403)

YÖNETMELİK

— Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

KARARLAR

— Biyogüvenlik Kararları (Karar No: 34, 35, 36, 37, 38, 39)

Kırmızı ete zam iddialarına yanıt

Türkiye Kasaplar Federasyonu Başkanı Yardımcı, "Yakın zamanda kırmızı ete bir zam görünmüyor. Geçen seneki etin kilosu ile şu anda sattığımızın etin arasında yüzde 30 zam oranı var" dedi.

Türkiye Kasaplar, Besiciler, Et ve Et Ürünleri Esnaf ve Sanatkarları Federasyonu Başkanı Osman Yardımcı, et ve süt ürünlerine yüzde 35'e yakın zam geleceği şeklindeki açıklamaların spekülasyonluk olduğunu belirterek, "Yakın zamanda kırmızı ete bir zam görünmüyor. Geçen seneki etin kilosu ile şu anda sattığımızın etin arasında yüzde 30 zam oranı var. Her gıda maddesine 3-4 katı zam gelirken, baktığımız zaman şu an en ucuzu ettir. Pandemiden beri ete yüzde 30 zam geldi" dedi.

Yardımcı, et ve süt sektörünün diğer mamullere göre en az zam alan gıda maddeleri olduğunun altını çizdi. Geçen sene 110 TL olan bir çuval yemin, bugün 350-400 TL'ye dayandığını hatırlatan Yardımcı, "Biz besiciliğimizi kurtarmak istiyorsak, üreticilerimize destek olmamız gerekir. Yemde, sütte, diğer konularda destek verirsek Türkiye'de hayvancılık bitmez. Spekülasyonluga gerek yok. Türkiye'de güzel bir hayvancılık vardır ama destek lazım. Süt bugün 10 TL bile olsa ucuz" diye konuştu.

"Aşı desteği devam etmeli"

Yardımcı, TMO tarafından besiye uygun fiyata mısır ve arpa satışının yeniden başlamasının faydalı olacağını bildirdi.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın yeni doğan buzağılara yaptığı aşı ile 200 bin buzağının kurtarıldığını aktaran Osman Yardımcı, "Eğer bu aşilar devam ederse 200 bin daha hayvan kurtarılsa dışarıdan hayvan getirmemize gerek kalmaz. Güzel bir

uygulama, yem desteği de yapacaklar. Üretici olmasa kasap da olmaz. Bakanlığımız yaptığımız uygulamalarda Türkiye Kasaplar, Besiciler, Et ve Et Ürünleri Esnaf ve Sanatkarları Federasyonu da gözardı etmemelidir” dedi.

"Sadece yüzde 30 zam geldi"

Yakın zamanda kırmızı ete bir zam görünmediğinin altını çizen Yardımcı, “Geçen sene sattığımız etin kilosu ile şu anda sattığımızın etin arasında yüzde 30 zam oranı var. Her gıda maddesine 3-4 katı zam gelirken, baktığımız zaman şu an en ucuzu ettir. Pandemiden beri yüzde 30 ete zam geldi. Bu çok büyük bir zam değil çünkü yeme yüzde 300 zam gelmiş. Girdilerimiz düşerse vatandaşımız daha ucuza et yiyebilir. Geçen sene 120-130 TL kıyma satıyorduk bu sene ise 150-160 TL arasında satıyoruz. Kuşbaşıyı da 10 TL fazlaya veriyoruz. Kuzu but 130 TL, kuzu kol 120 TL, kıyma 150-160 TL. 30 TL’lik bir artış olmuş” dedi.

Ekim ayının sonuna doğru süt ve ete gelecek büyük zamlarla ilgili değerlendirmede bulunan Yardımcı, “Bu bir spekülâtörlüktür, büyük firmaların elinde besi malları var köylüde ise yok. 1 TL fark ettiği zaman 300 kilo hayvandan 300 bin TL eder, 100 hayvanı olduğu zaman 3 milyon TL para yapar. Bu alıma göre ette satım olur. Ben ilerde bir zam görmüyorum. Ama üretici kar mı ediyor hayır. Verilen destek büyük yetiştiricilere değil, 3-5- 10 hayvanı olana da destek verilmelidir. 50-100 hayvanı olan da zaten para var” ifadelerine yer verdi.

Gıda enflasyonunda düşündüren tablo! Dünyada yüzde 4 Türkiye'de yüzde 92 arttı

Türkiye’de resmi yıllık enflasyon Eylül 2022’de yüzde 83’ü aşarken ulaştırmadan sonra en çok fiyat artışı gıdada oldu. Gıda fiyatları son 1 yılda yüzde 92 artış gösterirken diğer ülkelerde gıda fiyatlarında yıllık artış oranı yüzde 4 olarak açıklandı.

Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) açıkladığı yıllık tüketici enflasyonu Eylül ayında yüzde 83,45 oldu. Gıda fiyatları aynı dönemde yüzde 92,4 yükseldi. FAO’nun Küresel Gıda Fiyat Endeksi ise aynı dönemde yıllık yüzde 3,8 artış gösterdi.

DÜNYADA 6 AYDIR DÜŞÜYOR, TÜRKİYE’DE 2 SENEDEN BERİ YÜKSELİYOR
Euronews’te yer alan habere göre; küresel gıda fiyatları 6 aydan bu yana aralıksız düşüyor. Türkiye’de ise Eylül 2020’den bu yana 2 seneden beri aralıksız yükseliyor. FAO ve TÜİK’in açıkladığı gıda fiyat endeksleri arasındaki fark Türkiye’nin “yeni ekonomik modele” geçtiği Kasım 2022’den itibaren giderek büyüyen bir makasa dönüştü. TÜİK verileri yeni ekonomik modelden sonra Türkiye’de gıda fiyatlarının nasıl hızla artmaya başladığını ortaya koyuyor.

Endeks yöntemi fiyat değişimi net bir şekilde ortaya koyuyor. TÜİK ve FAO’nun açıkladığı gıda fiyat endekslerini Ocak 2018’de 100’e eşitliyoruz. Bu şu anlama geliyor: Dünyada ve Türkiye’de gıda fiyatları Ocak 2018’de birbirine eşit. Türkiye ve küresel fiyat farkı çoğu zaman yakın seyrediyor.

Ocak 2019 dünya gıda fiyatları 99'a düşerken Türkiye'de 132'ye çıkıyor. Ocak 2020'de ise küresel gıda fiyatları 109 birime çıkarken Türkiye'de 144 birimi görüyor. Ocak 2021'de FAO Küresel Gıda Fiyat Endeksi 119 birim olurken TÜİK'in Gıda Fiyat Endeksi 170'e kadar yükseliyor.

Ocak 2022'ye gelindiğinde ise dünya ile Türkiye arasındaki makas iyice belirginleşiyor. Ocak 2018'de fiyatlar birbirine eşitken Ocak 2022'de dünyada 140 birime; Türkiye'de ise 266 birime yükseliyor. Eylül 2022 itibariyle küresel fiyatlar 140'ta kalırken Türkiye'de 374'e kadar çıkıyor.

YENİ EKONOMİK MODEL SONRASI FARK BAŞLIYOR

FAO Gıda Fiyat Endeksi ile TÜİK Gıda Fiyat Endeksini Eylül 2021'de 100'e eşitlediğimiz ise fiyat değişimi daha net ortaya çıkıyor. Bu şu demek: Temmuz 2021'de dünya ve Türkiye'de gıda fiyatları eşit ve 100 birim. Ekim ve Kasım aylarında fiyatlar birbirine yakın seyrediyor.

Ancak bu defa Aralık 2021'den sonra fark açılmaya başlıyor. Bir sene önce dünyada ve Türkiye'de gıda fiyatları 100 iken Eylül 2022'de dünyada 103,8 birime; Türkiye'de ise 192,4 birime çıkıyor.

OECD ÜLKELERİNDE EN FAZLA ARTIŞ AÇIK ARA TÜRKİYE'DE

Öte yandan OECD ülkelerinde gıda fiyatlarının en çok arttığı ülke açık ara Türkiye. Ağustos ayı itibariyle gıda ve alkolsüz içecek fiyat endeksi Türkiye'de yüzde 90,3 artış gösterdi. Aynı dönemde fiyatlar OECD ortalamasında yüzde 15; AB'de ise yüzde 14 yükseldi.

Türkiye'ye en yakın artış yüzde 33 ile Macaristan'da yaşandı. Gıda ve alkolsüz içecek fiyatlarının en az yükseldiği ülkeler ise yüzde 3 ile İsviçre ve yüzde 4 ile İsrail oldu.

Ağustos 2022 itibariyle yıllık gıda enflasyonu Almanya'da yüzde 16, İsveç'te yüzde 14, ABD'de yüzde 14, İngiltere, Avusturya ve Hollanda'da yüzde 13; Fransa'da ise yüzde 8 gerçekleşti.

TÜRKİYE'DE GIDA ENFLASYONU

Türkiye'de 2019-2021 arasında yıllık gıda enflasyonu yüzde 15-20 civarında seyretti.

Ancak 2022 yılından itibaren yüzde 80-90 civarında gerçekleşiyor.

Son zamların ardından bir gıda ürünü daha lüks sınıfa girdi

Süt fiyatlarına yapılan zamlardan sonra kahvaltı yapmak lüks oldu. Yapılan araştırmalarda 4 kişilik bir ailenin 1 haftalık kahvaltı masrafı 550 lirayı buldu.

Türkiye'de yüksek enflasyon tüm tüketim kategorilerini etkilemeye devam ediyor.

Çiğ süt fiyatlarına gelen zamlar, süt ve süt ürünlerinin fiyatlarının da artmasına sebep oldu.

Vatandaşlar kahvaltı yapmanın da lüks olduğunu söyleyerek yapılan zamlara isyan etti. Özellikle de sofranın temel ürünü peynir fiyatlarının artması vatandaşları çok üzdü.

Neredeyse tüm fiyatlardaki artış vatandaşın mutfağını dolayısıyla da kahvaltı sofralarını etkiledi.

İnsanların özellikle hafta sonu izninde sohbetleriyle keyif verdiği kahvaltı sofraları için vatandaşlar artık bu durumun lüks olduğunun altını çizdi.

BİR AİLENİN HAFTALIK KAHVALTI MASRAFI 500 LİRAYI AŞTI

Ardı arkası kesilmeden gelen zamlardan sonra peynirin kilo fiyatının en az 120 lira olduğu öğrenildi.

Kaşar peynirinde fiyatlar 140 lirayı bulurken en ucuz zeytinin ise 40 lira olduğu ifade edildi.

Bakanlığın TOBB sevdası

TOBB'a bağılı özel şirket ile Ticaret Bakanlığı arasındaki usulsüz ilişkiden geri adım atılmıyor. Bakanlığın paralarını hesabında tutan şirket, bakanlık adına harcama yapıyor ve harcamalardan sorumlu tutulamıyor.

BİRGün

Erdoğan, TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu'na "Rifat Baba" diye hitap ediyor. (Fotoğraf: TOBB)

AKP iktidarlarının mevzuata aykırı, kural tanımaz işlemlerinden biri yıllardır Ticaret Bakanlığı tarafından ısrarla sürdürülüyor. Bakanlığın, TOBB'a bağılı özel bir şirkete bazı gümrük kapılarını modernize ettirmesi ile iktidar yeni bir kontrolsüz harcama alanına, şirket de sahip olmadığı bir parayı kasasında bulundurma avantajına sahip oldu.

Sayıştay denetçilerinin yıllardır vazgeçilmesini istediğı bu usulsüz ilişki son denetim raporuna da yansdı. Raporda eleştirilen ve vazgeçilmesi istenilen uygulama, Ticaret Bakanlığı'nın bazı gümrük kapılarının Yap-İşlet-Devret (YİD) modeli ile yapımı ya da modernize edilmesi işini ihalesiz olarak Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğı'ne (TOBB) bağılı Gümrük ve Turizm İşletmeleri Ticaret A.Ş'ye vermesi ile başladı. Recep Tayyip Erdoğan'ın "Rifat Baba" diye hitap ettiğı Rifat Hisarcıklioğlu'nun başkanlığını yaptığı TOBB'a "kıyak çekildiğı" gerekçesiyle eleştirilen bu işlem o günden bu yana mevzuata aykırı bir şekilde sürdü.

Nusaybin, Sarp, Habur, Kapıkule, Cilvegözü, Dilucu, Çıldır, Kapıköy, Halkalı, Esendere, Hamzabeyli ve İpsala gümrük kapılarına ilişkin imzalanan uygulama

sözleşmelerinde her yıl elde edilecek kantar ücretinin yüzde 25'inin bakanlık payı olarak ayrılacağı ifade edildi.

Şirketin bu payı ayrı bir banka hesabında tutacağı, yapılan harcamalardan dolayı şirketin hiçbir şekilde sorumlu tutulmayacağı da imza altına alındı. 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 ve 2020 yılı Sayıştay Denetim Raporlarında da yer alan bu konuyla ilgili bakanlık bugüne kadar adım atmadı.

KANTAR PAYI 104 MİLYON

Raporda yer alan bilgilere göre, 2021 yılı sonu itibarıyla bakanlığın şirket hesabındaki kantar payı 104 milyon 696 milyon TL'ye ulaştı. Bu tutardan 2021 yılında araç kiralama, etkinlik organizasyonu, giyecek eşyası alımının da aralarında bulunduğu 28 milyon 478 bin liralık harcama ihalesiz ve denetimsiz olarak yapıldı.

Bu harcamalardan bazıları ve tutarları şöyle:

Hizmet Alımı (1 Milyon 913 bin TL), Danışmanlık, Yazılım ve Diğer Hizmet Alımları (14 milyon 745 bin TL), Yazlık Giyecek Eşyası Alımı (7 milyon 509 bin TL), Kışlık Giyecek Eşyası Alımı (2 milyon 438 bin TL), Mal ve Malzeme Alımı (10 milyon 65 bin TL), 29 Adet Araca Ait Mal ve Hizmet Alımı (961 bin 352 TL), 1 Adet Araç Kiralama (676 bin 856 TL), Araç Kiralama (1 milyon 638 bin TL), Merkez Teşkilatı Birim Amirleri ve Bölge Müdürleri Toplantısı (16 bin 200 TL), Organizasyon - Açılış (16 bin 200 TL), Çevik Kuvvet Eğitimi (1 milyon 584 bin TL), Eğitim ve Eğitim Malzemesi Alımı (1 milyon 764 bin TL).”

MEVZUATA AYKIRI

Bakanlık ısrarla sürdürdüğü bu usulsüz uygulamaya ilişkin Sayıştay eleştirilerine, “Bakanlık payından elde edilen gelirler ve yapılan harcamalar özel hukuk düzenlemelerine uygun şekilde yerine getirilmektedir” savunması yaptı. Ancak Sayıştay her yıl yüzlerce milyon liraya ulaşan bu gelirin şirket hesabında tutulması ve harcama şekli ile ilgili savunmayı yerinde bulmayarak, “Mevzuata aykırı” tespiti yaptı.

Bakanlığa ait bir kamu kaynağının özel bir şirkete ait banka hesaplarında tutulmasının kamu maliyesinin temel ilkelerine aykırı olduğu belirtilerek, şunlar ifade edildi:

“Bakanlık tarafından talep edilen işlerin temin işlemlerinin kamu harcama mevzuatına uyulmadan, özel bir şirket tarafından gerçekleştirilmesi ve protokolle şirketin bu işlemlerden sorumlu tutulamayacağının belirtilmesi, şeffaf, saydam ve hesap verebilir bir kamu yönetimi anlayışıyla bağdaşmamaktadır.”

Vatandaş da finansmana erişemiyor!

Kredi kısıtlamaları ve reel gelir kayıplarının yarattığı geri ödeme güçlükleri, bireysel kredilerin toplam krediler içindeki payını rekor dip seviyeye geriletti.

İş dünyasının yanı sıra tüketiciler de rekor negatif faize rağmen finansmana erişim zorlukları yaşıyor. Olağan dönemlerde yüzde 30-35 arasında bulunan bireysel krediler ve kredi kartlarının toplam krediler içindeki payı, BDDK verilerine göre uzun yılların ardından ilk kez yüzde 20'nin altına indi. Bir yandan kredi kullanımı yavaşlarken, diğer yandan da borcunu ödeyemeyelerin sayısı artıyor. Ağustos itibarıyla, ağırlığı kredi borcu olmak üzere son bir yılda ödeme yükümlülüğünü vadesinde yerine getiremeyen bireysel kredi ve kredi kartı borçlularına 516 bin kişi daha eklendi ve sayı 4 milyon 160 bine ulaştı.

Vatandaşın finansmana erişim sorunu daha da büyük 360 Derece Ekonomik Konjonktür / Talip Aktaş

Kredi mekanizması bozuldu... Faiz oranlarının rekor negatif seviyelere gelmesine rağmen, sanayici, ihracatçı ve KOBİ'lerin özellikle son bir yıldan bu yana giderek daha yüksek sesle dile getirdiği finansmana erişim sorunu, sadece ticari krediler tarafında yaşanmıyor. Tüketici tarafında da aynı sorun var; hem de daha şiddetli biçimde. BDDK verilerine göre, bireysel krediler ve kredi kartı bakiyesinin bankacılık sektörünün toplam kredileri içindeki payı son yıllarda dramatik bir düşüş gösteriyor. Olağan dönemlerde yüzde 30-35 bandı içinde seyreden bireysel krediler ve kredi kartlarının toplam kredilere oranı, 2022 yılında yüzde 20'nin altına geriledi. Kredi gelişmelerinde ortaya çıkan tablo ve nedensona ilişkin ilişkisi ana hatlarıyla şöyle:

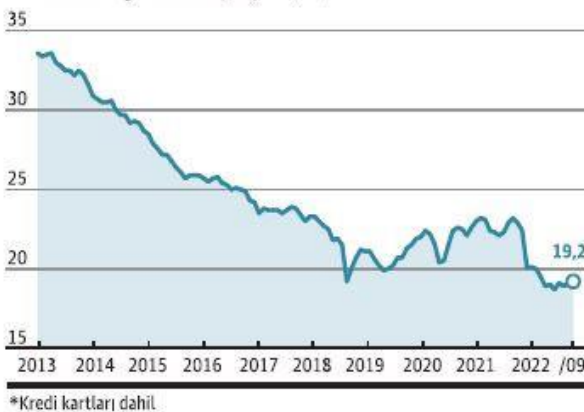
■ Reel ücretler geriledi: Yüksek enflasyonla birlikte yaşanan pahalılık, tüketici kredilerinin ana kalemlerini oluşturan konut, otomobil ve ihtiyaç maddelerinde fiyatları birçok kişi için ödeme kapasitesinin üzerine taşıdı. Yüksek enflasyon karşısında reel olarak gerileyen alım gücü, satın alma eğilimini ve buna yönelik kredi talebini de aşağı çekiyor.

■ Krediler baskılanıyor: Tüketici kredileri ve kredi kartıyla yapılan satın almalara taksit sınırlaması uygulanıyor. Bir yandan taksit sayısı azaltılırken, bir yandan da bankalara, kullandıracakları bireysel kredilere yüksek oranda düşük faiz getirili devlet tahvili tutma zorunluluğu getirilmesi, bankaların bireysel kredi kullandırma iştahını azaltıyor.

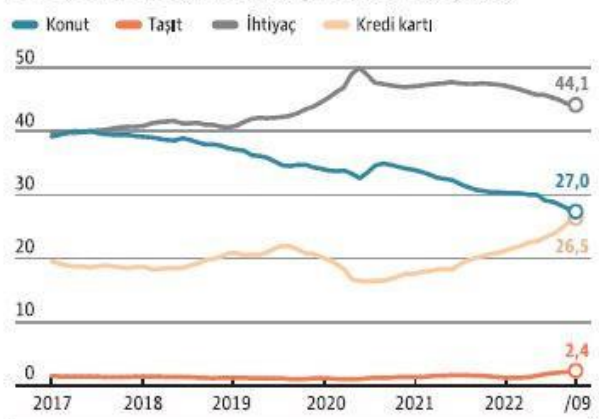
■ Bankalar seçici davranıyor: Yaşanan ödeme güçlüğü, bankaların bireysel kredilerde daha seçici davranmasına yol açıyor. Düşük gelirli ve kredi notu zayıf tüketicilerin kredi talepleri kabul edilmiyor ya da sınırlı miktarda kredi veriliyor.

■ Kompozisyon değişti: Yüksek enflasyon ve reel ücretlerdeki erozyon, bireysel kredilerin kompozisyonunu da önemli ölçüde değiştirdi. Toplam bireysel krediler içinde konut kredilerinin payı yüzde 40'lardan yüzde 28'e gerilerken, ağırlığını kısa vadeli nakit borçlanmanın oluşturduğu ihtiyaç kredilerinin payının 5 puanlık artışla yüzde 44'ün üzerine çıktığı gözleniyor. Kredi kartı bakiyesinin payındaki artış ise çok daha yüksek; son bir yılda 6,5 puan artışla yüzde 26,5'e ulaşarak tarihi zirvesini görmüş durumda. Tüketici tarafındaki tablo, vatandaşın diğer kredi türlerine göre daha pahalı olmasına rağmen zor da olsa erişebildiği ihtiyaç kredilerine yöneldiğini ve kredi kartı limitlerini zorladığına işaret ediyor.

Bireysel kredilerin toplam krediler içindeki payı* (%)

Bireysel kredilerde alt grupların payı (%)

Bireysel kredi ve kredi kart borcunda olumsuzluk artıyor
Şebnem TURHAN

Bireysel tüketicinin yüksek enflasyon ve TL'nin değer kaybı karşısında eriyen alım gücü borçlarına da yansıyor. Türkiye Bankalar Birliği verilerine göre Ağustos 2022'de borcundan takibe düşen sayısı 181.2 bin kişiye çıkarken borcu devam edenlerin sayısı ise tarihi en yüksek seviyeye geldi.

Yüksek enflasyon ve hızla değer kaybeden Türk Lirası eşliğinde alım gücü çok ciddi şekilde gerileyen bireylerin kredi ve kredi kartı borçlarını ödeyememe sorunu artıyor. Türkiye Bankalar Birliği verilerine göre ağustos itibariyle bireysel kredi ve kredi borcunu ödeyemediği için takibe düşen gerçek kişi sayısı 181 bin 299 oldu. Bu kişilerin 120 bin 453'ü kredi borcunu, 87 bin 264'ü ise kredi kartı borcunu ödeyemediği için zorda. Bireysel kredi ve kredi kartı borcu devam edenlerin sayısı ise ağustos itibariyle 4 milyon 158 bin 602 gerçek kişiye ulaştı. Geçen yıl ağustosa göre yüzde 14,2'lik bir artış yaşanırken gerçek kişi sayısında yükseliş ise 516 bin 695 oldu.

Takibe düşende sıçrama Ekim 2021'de yaşandı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) 2020'da pandemi döneminde bankalara yönelik devreye aldığı alacakların takibe atma süresindeki esneklik uygulaması Eylül 2021'den itibaren kademeli olarak kaldırılmaya başlandı. Ocak 2022 itibariyle ise tüm esnekliklere son verildi. Esnekliklerin kademeli olarak kaldırılmaya başlanması Merkez Bankası'nın faiz indirim döngüsünü başlattığı ve yeni Türkiye Ekonomi Modeli'nin devreye alındığı Eylül 2021 ile de aynı döneme denk geldi.

Hem esnekliklerin kaldırılması hem de politika faizindeki indirimlerle TL'nin değer kaybındaki hızlanma kredi ve kredi kartı borcunu ödeyemediği için takibe düşenlerin sayısında önemli bir sıçramaya neden oldu. Eylül 2021'de Merkez Bankası ilk 100 baz puanlık faiz indirimi yaptığında bireysel kredi ve kredi kartı borcundan dolayı takibe düşen gerçek kişi sayısı 150 bin kişi seviyelerindeyken 200 baz puan indirimin geldiği ekim ile birlikte bu rakam önce 300 bine dayandı ve ardından 382 bin kişiyi aştı. 2022 ile birlikte yeniden 200 binli seviyelere düşen kredi ve kredi kartı borcundan yasal takibe düşen kişi sayısı haziranda 153 bine inse de ağustosta birlikte yeniden 181.3 bin kişiye çıkarak yükseliş trendine geri döndü. Ağustosta Merkez Bankası Aralık 2021'den sonra ilk kez politika faizinde 100 baz puan indirim yapmıştı. Eylül toplantısında da 100 baz puanlık indirim devam etti.

Ayrıntılara bakıldığında ise bireysel kredi borcunu ödeyememiş ve yasal takibe düşen kişi sayısı geçen yıl sonundaki 200 binli seviyelerinden haziranda 95 bine gerilese de ağustosta 120.5 bine yükseldi. Bireysel kredi kartı borcunu ödememiş gerçek kişi sayısı da 155 bini Kasım 2021'de aşmışken bu yıl nisanda 73.1 bin seviyelerine kadar inmişti. Ağustos 2022'de ise yeniden 87.3 bine yükseldi.

Geçen yılın yüzde 65'ine 8. aydan ulaşıldı

Yıllara göre bakıldığında bu yıl ağustos itibariyle bireysel kredi ve kredi kartı borcunu ödememiş gerçek kişi sayısı 1 milyon 91 milyona ulaştı. Bu rakam 2021'in

tamamında 1 milyon 704 bin kişi idi. Yani bu yılın 8 ayında geçen yıl borcundan dolayı takibe düşenlerin yüzde 65'ine ulaşılmış oldu. 2020 yılında pandemi nedeniyle Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun devreye aldığı önlemlerle borçların takibe atılması zorlaştırılmıştı. Bu rakamlara da yansdı ve 2020'nin tamamında bireysel borcundan dolayı takibe düşen sayısı 690 bin kişide kaldı. 2019 yılında 1 milyon 404 bin kişi, 2018 yılında ise 1 milyon 389 bin kişi bireysel kredi ve kredi kart borcundan dolayı takibe düştü. Küresel krizin etkilerinin hissedildiği 2009 yılında ise bu rakam 1.5 milyon seviyelerindeydi.

Borcu devam edenlerin sayısı tarihi zirvede

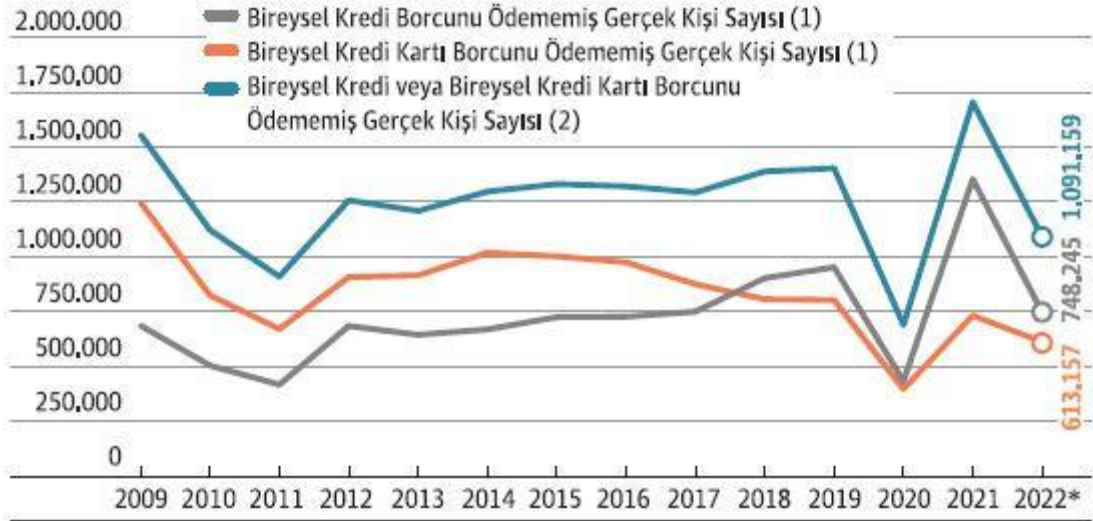
Aylık ve yıllık olarak takibe düşenlerin yanı sıra Türkiye Bankalar Birliği borcunu ödeyememe durumunun devam ettiği kişi sayılarını da yayımlıyor. Bu yıl ağustos itibariyle bireysel kredi borcunu ödememiş gerçek kişilerden borcu devam etmekte olan kişi sayısı 3 milyon 48 bin 104 kişi oldu. Bireysel kredi kartı borcunu ödememiş gerçek kişilerden borcu devam etmekte olan kişi sayısı da 2 milyon 725 bin 288 olarak hesaplandı. Böylece bireysel kredi ve kredi kartı borcunu ödememiş gerçek kişilerden borcu devam etmekte olan toplam kişi sayısı ise 4 milyon 158 bin 602 kişiye ulaştı.

Yine geçen yıl faiz indirimlerinin ilk başladığı eylülde 3 milyon 641 bin 907 kişi seviyesinde olan borcunu ödeyememişler içinde borcu devam etmekte olanların sayısı ekimde 158.8 bin, kasımda 166.8 bin, aralıkta 103.2 bin kişi birden attı. 2022 ile birlikte aylık artış tek hanelere düşerken nisan ve haziranda ise önceki aya göre düşüş gözlemlendi. Ağustosla birlikte ise borcunu ödememiş ve borcu devam edenlerin sayısı tarihi en yüksek seviyesine ulaşmış oldu.

Bireysel kredilerde tasfiye olunacak alacak oranı %2,5

TBB verilerine göre Ağustos 2022 itibariyle tasfiye olunacak alacaklar ise 203 milyar lira oldu. Tasfiye olunacak alacakların 192 milyar TL'si bankalara; 7.6 milyar TL'si finansal kiralama şirketlerine, 2.1 milyar TL'si faktoring şirketlerine ve 1.3 milyar TL'si de finansman şirketlerine ait bulunuyor. Tasfiye olunacak alacakların toplam kredilere oranı Ağustos 2022 itibarıyla, bir önceki yıla göre 1.3 puan azalarak yüzde 2,8'e geriledi. Öte yandan bankalar ve banka dışı finansal kuruluşlar tarafından kullandırılan bireysel krediler yüzde 40 artarak 1 trilyon 346 milyar TL'ye yükseldi. Bireysel kredilerin yüzde 43'ünü ihtiyaç kredileri, yüzde 27'ini konut kredileri, yüzde 24'sini kredi kartları ve yüzde 6'sını taşıt kredileri oluşturdu. Bireysel kredilerde tasfiye olunacak alacak oranı bir önceki yıla göre 0.1 puan artarak yüzde 2,5 seviyesinde gerçekleşti. Bireysel kredi kullanan kişi sayısı (takipteki krediler hariç) son bir yılda yaklaşık 2 milyon kişi artarak 36,5 milyon kişi olurken, ortalama kredi bakiyesi ise 37 bin TL düzeyinde gerçekleşti. Ağustos ayında 264 bin kişi ilk defa kredi kartı, 107 bin kişi tüketici kredisi kullanırken, konut kredisi kullanan kişi sayısı 16 bin oldu. 168 bin kişi ise ilk defa kredili mevduat hesabı kullandı.

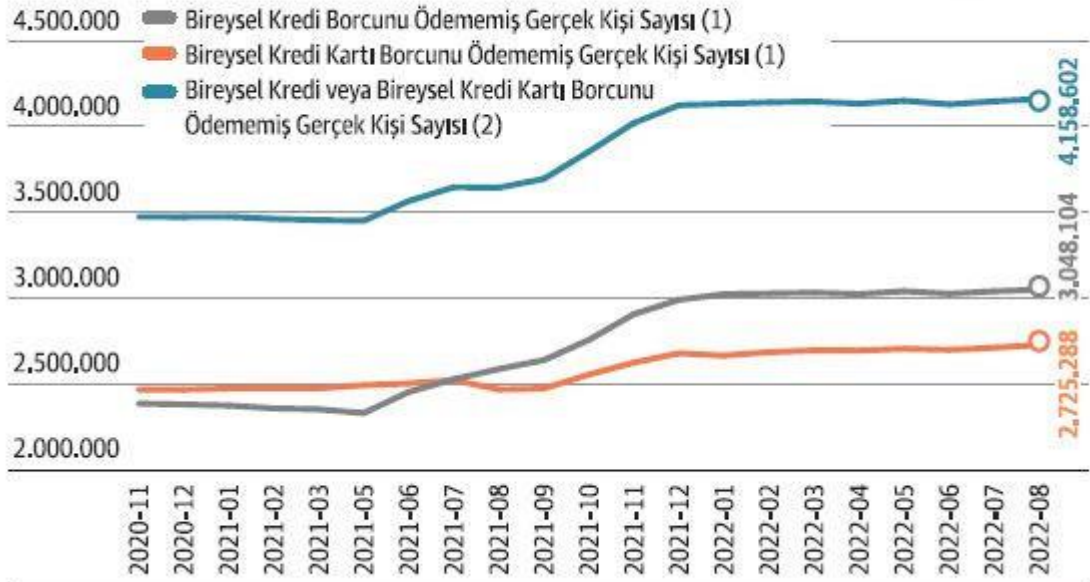
Yıllara göre bireysel kredi ve kredi kartı borcundan takibe düşenler

* Ağustos itibariyle

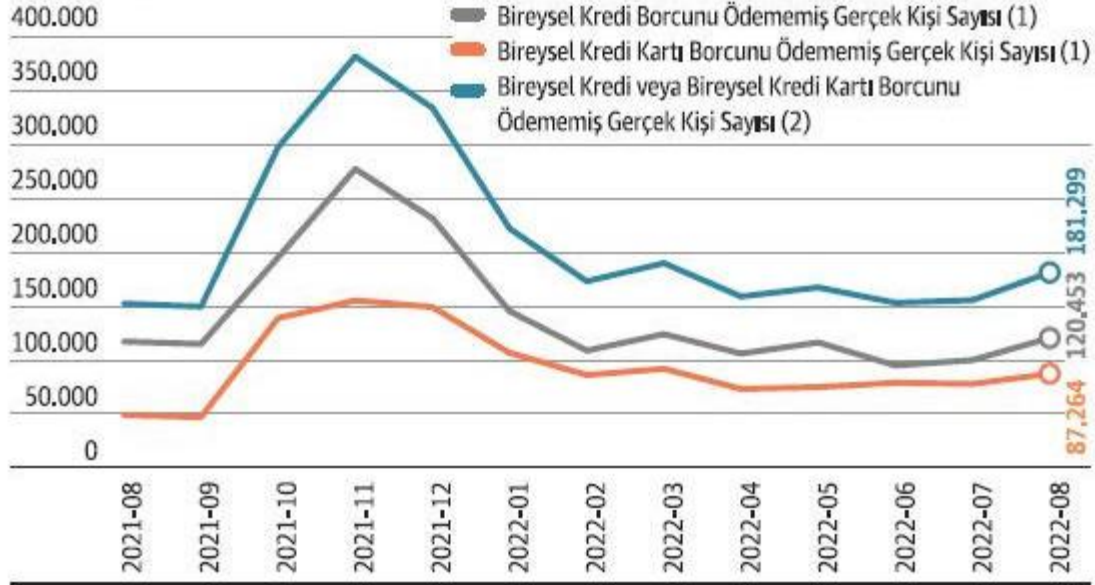
Kaynak: TBB

Bireysel kredi ve kredi kartı borcu devam etmekte olanlar

Kaynak: TBB

Aylara göre borcundan takibe düşen gerçek kişi sayısı

(1) İlgili yıl içinde bireysel kredisi veya kredi kartından dolayı yasal takibe intikal etmiş tekil kişi sayısıdır.

(2) İlgili yıl içinde, sadece bireysel kredisi, sadece kredi kartı ile hem bireysel kredisi hem de kredi kartından dolayısıyla yasal takibe intikal etmiş tekil kişi sayısıdır. Kaynak: TBB

10 milyon kişi kara listeden çıkacak

Af niteliğindeki düzenlemeleri içeren torba kanun teklifinin Meclis sureci başlıyor.

Canan SAKARYA/ANKARA

TBMM Plan Bütçe Komisyonu yasa teklifinin görüşmelerine bugün başlayacak. Yasa teklifinin gelecek hafta Genel Kurul gündemine alınarak hızla kanunlaştırılması planlanıyor.

52 maddelik Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değışiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde milyonlarca borçluyu ilgilendiren düzenlemeler yapılacak. denmemiř ek senet borçları ile kredi kartı borçları yüzünden kara listeye alınan 10 milyon kişiye sicil affı getiren yasa teklifi ile Temmuz 2023'e kadar borçlarını ödeyen ve yapılandıranlar kara listeden çıkacak. 27,6 milyar lirayı bulan ğrenci kredilerinin geri ödemesi teklifle yeniden düzenleniyor.

5 milyon kişiye ilgilendiren 20 milyar lirayı bulan icra takibi başlatılan 2 bin lira ve altındaki doğalgaz, GSM ve elektrik borçları silinecek. Varlık yönetim şirketlerine devredilen 2 bin 500 liranın altındaki alacaklar tasfiye edilecek. Yasa teklifi ile kur korumalı mevduat uygulamasında süre 2023 yılı sonuna kadar uzatılıyor. Yasa teklifi ile COVID-19'un önlenmesi için alınan sokağ çıkma yasağı ile maske takma zorunluluğuna uymayanlara Kabahatler Kanunu ile Umumu Hıfzısıhha Kanunu kapsamında kesilen ve tahsil edilmemiş cezalara da af getiriliyor.

Fed'den yüksek faiz sinyali

ABD Merkez Bankası'nın tutanakları, yüksek faiz oranlarının bir süre daha devam edeceğinin sinyalini verdi. Tutanaklarda, "Yetkililer, Fed'in fiyat istikrar ve maksimum istihdam hedeflerini başarmak için Komitenin daha sıkı bir politika duruşuna geçmesi ve ardından bu duruşu sürdürmesi gerektiği kararına vardı" denildi.

ABD Merkez Bankası (Fed), Federal Açık Piyasa Komitesi'nin (FOMC) 20-21 Eylül'de düzenlenen toplantısına ilişkin tutanakları yayımladı. Politika faizinin 75 baz puan artışla yüzde 3,00-3,25 aralığına yükseltildiği son toplantının tutanakları, enflasyonun düşürülmesi için faiz artırımlarının bir süre daha devam edeceğini gösterdi.

Tutanaklarda, **"Yetkililer, Fed'in fiyat istikrar ve maksimum istihdam hedeflerini başarmak için Komitenin daha sıkı bir politika duruşuna geçmesi ve ardından bu duruşu sürdürmesi gerektiği kararına vardı"** dedi.

Enflasyonun kabul edilemez derecede yüksek seyretmeye devam ettiği ve uzun vadeli yüzde 2 hedefinin oldukça üzerinde bulunduğu gözlemlendiği belirtilen tutanaklarda, son dönemdeki enflasyon verilerinin genel olarak beklentilerin üzerinde geldiği ve buna bağlı olarak enflasyonun tahmin edilenden daha yavaş düştüğü kaydedildi. Tutanaklarda, **"Pek çok yetkili, enflasyonu düşürmek için çok az önlem almanın maliyetinin, çok fazla önlem almanın maliyetinden daha büyük olabileceğini vurguladı"** değerlendirmesi yer aldı.

Bazı yetkililerin, özellikle oldukça belirsiz mevcut küresel ekonomik ve finansal ortamda, ekonomik görünüm üzerinde önemli olumsuz etki riskini azaltmak amacıyla daha fazla politika sıkılaştırmasının hızını ayarlamanın önemli olacağını düşündüğüne işaret edilen tutanaklarda, yetkililerin orta vadede enflasyon baskılarının kademeli olarak azalacağı kanaatinde oldukları bildirildi.

Tutanaklarda, yetkililerin politika ayarlamalarının kümülatif etkilerini değerlendirirken, bir noktada faiz artırımlarının hızını yavaşlatmanın uygun olacağı konusunda anlaştığı aktarıldı. Bazı yetkililerin para politikası kısıtlayıcı bir bölgeye taşındıkça risklerin daha iki taraflı hale geleceğini gözlemlediği kaydedilen tutanaklarda, diğer ülkelerdeki parasal sıkılaşma ve küresel ekonomik görünümün zayıflaması da dahil olmak üzere gelecek dönemde ABD'deki ekonomik faaliyeti kısıtlayabilecek faktörlerin arttığı belirtildi. Fed'in bir sonraki FOMC toplantısının 1-2 Kasım'da yapılması planlanıyor.

Bakan Nebati: Yatırımcıların artan ilgisini görmek bizi memnun etti

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, J.P. Morgan tarafından düzenlenen Yatırımcı Semineri'nde dünyanın önde gelen yatırımcılarıyla görüştü.

G20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanları Toplantısı ile uluslararası kuruluşların yıllık toplantılarına katılmak için ABD'de bulunan Nebati, Twitter hesabından Washington'daki temaslarına ilişkin bilgi verdi.

Nebati, ikili görüşmeleri kapsamında ilk olarak Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (AKKB) Başkanı Carlo Monticelli ile bir araya geldiklerini belirterek, "İş birliğimizin önümüzdeki yıllarda yeni projelerle daha da güçlenmesi gerektiğinin altını çizerek özellikle Banka'nın ülkemizdeki proje hacminin artırılması ve yönetim konularına değindik." ifadesini kullandı.

İkili görüşmelerine mevkidaşı Almanya Maliye Bakanı Christian Lindner ile bir araya gelerek devam ettiğini aktaran Nebati, şunları kaydetti:

"NATO müttefikimiz ve en büyük ticaret ortağımız olan Almanya ile küresel ekonomik gelişmeleri ve ekonomilerimize yansımalarını ele aldık. Ülkelerimiz arasındaki ticaret hacmini artırma hedefimizi ve karşılıklı atılabilecek adımları değerlendirdik."

Nebati, J.P. Morgan tarafından gerçekleştirilen Yatırımcı Semineri'nde de dünyanın önde gelen yatırımcıları ile bir araya geldiklerini belirterek, "Türkiye ekonomisindeki gelişmeleri ve Türkiye Ekonomi Modeli çerçevesinde ülkemizin güçlü yatırım potansiyelini ele aldığımız toplantıda, yatırımcıların, Türkiye'ye olan ilgisinin artarak devam ettiğini görmek bizi memnun etti." değerlendirmesinde bulundu.

AB'nin Türkiye raporuna Dışışlerinden tepki

Avrupa Komisyonu'nun Türkiye'de "demokratik kurumların işleyişinde ciddi eksiklikler bulunduğu" vurgulanan 2022 raporuna Türk Dışışleri Bakanlığı'ndan tepki geldi.

Dışışleri Bakanlığı açıklamasında "AB'nin siyasal sistemimize, yöneticilerimize, yargı kararlarına ve terörle mücadelemize yönelik haksız iddialarını tümüyle reddediyoruz" ifadeleri yer aldı.

Avrupa Birliği (AB) Komisyonunun 2022 Genişleme Paketi kapsamında yer alan "Türkiye Raporu" kamuoyuyla paylaşıldı. Raporda, yolsuzluk, organize suç ve enflasyon başlıkları dikkat çekti. Kavala ve Demirtaş'ın yargı sürecine de vurgu yapılan raporda "Türkiye'nin AİHM kararlarını uygulamayı sürekli olarak reddetmesi, endişe yaratıyor" denildi.

Raporda "rapor döneminde demokratik gerilemenin devam ettiği, Cumhurbaşkanlığı sisteminin yapısal eksiklikleri devam etmekte olduğu, Avrupa Konseyi ve organlarının kilit öneme sahip tavsiyelerinin henüz yerine getirilmediği, Meclis'in hükümetin hesap verebilirliğini sağlayacak gerekli araçlardan yoksun olmaya devam ettiği" belirtilmiş, sağlam ve etkili bir kuvvetler ayrılığı temin edilmeden yetkilerin Cumhurbaşkanlığında merkezleşmeye devam ettiği bu nedenle de tek hesap verebilirliğin seçimlerle kısıtlandığına işaret edilmişti.

Erdoğan: Hedefimiz, bir an önce akan kanın durmasını sağlamak

CICA Zirvesi'nde konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Rusya-Ukrayna savaşıyla ilgili, "Hedefimiz sahadaki zorluklara rağmen yakalanan ivmenin devam ettirilerek bir an önce akan kanın durmasını sağlamaktır." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Astana'da düzenlenen Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (AİGK-CICA) Zirvesi Genel Oturumu'nda konuştu.

Erdoğan'ın konuşmasından satır başları:

- Küresel güvenlik mimarisinin daha adaletli, hakkaniyetli, temsil kabiliyeti yüksek yeni bir anlayışla şekillendirilmesi gerektiğine inanıyoruz.
- (Rusya-Ukrayna savaşı) Hedefimiz sahadaki zorluklara rağmen yakalanan ivmenin devam ettirilerek bir an önce akan kanın durmasını sağlamaktır.
- Terör örgütlerine yardım eden, propaganda, finansman, eleman devşirme faaliyetlerine katılan oluşumların hiçbir ayrıma gidilmeksizin engellenmesi gerekiyor.
- Türkiye olarak çok modlu ulaştırma koridorlarını teşvik ediyor, Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan modern İpek Yolu'nun canlandırılmasını destekliyoruz.
- (Rusya-Ukrayna Savaşı) Adil bir barışın diplomasi yoluyla sağlanabileceğini, savaşın kazananı, adil bir barışın ise kaybedeni olmayacağını söylüyorum.

Putin'in gaz merkezi teklifine Türkiye'den ilk yanıt

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, doğalgaz merkezinin teknik açıdan mümkün olduğunu ancak bunu konuşmak için henüz erken olduğunu söyledi.

Rusya Devlet Başkanı Putin'in Türkiye'ye doğalgaz merkezi teklifine yönelik ilk açıklama Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'den geldi.

Bakan Dönmez, gaz merkezi kurulması önerisinin kapsamlı bir değerlendirmeye ihtiyaç duyduğunu söyledi.

Putin'in konuşmasının ardından düzenlenen panele katılan Enerji Bakanı Fatih Dönmez, Putin'in bugün ilk defa gündeme getirdiği doğalgaz merkezi önerisi hakkındaki soru üzerine, "Avrupa'ya alternatif rotalardan gaz sevkiyatı konusuna gelince bunu biz de ilk defa duymuş olduk. Dolayısıyla henüz değerlendirmek için erken. Bu tip uluslararası projelerin fizibilitelerinin hazırlanması, hukuki, teknik, ticari yönlerinin masaya yatırılması gerekiyor. Ama Türkiye Rusya ile bu ve buna benzer çeşitli uluslararası projeleri zamanında gerçekleştirmiş iki partner. Türk Akım bunlardan birisi... Bunlar oturulup konuşulup değerlendirilemsi gereken hususlar" cevabını verdi.

Putin, Avrupa'ya tedarik için Türkiye'de büyük bir doğalgaz merkezi kurabileceklerini söylemişti.

Sanayi üretimi sendeleye sendeleye...

Alaattin AKTAŞ

13 Ekim 2022 Perşembe

✓ *Sanayi üretimi artıyor artmaya da hız keserek...*

✓ *Bisikletten düşmemek için pedal çevirmeye, üretime devam.*

✓ *Bisiklet giderek yavaşlayacak ve sanayici düşmeyecek şekilde bir süreliğine ayağını yere koyacak gibi...*

Sanayide işler pek iyi gitmiyor. Bunu hem üretime ilişkin verilerde gözlemek mümkün, hem de sanayideki gidişatın öncü göstergesi olan reel kesim güven endeksine verilen yanıtlarda...

TÜİK tarafından dün yapılan ağustos verilerine ilişkin açıklama sanayi üretiminin giderek hız kestiğini ortaya koyuyor. Bu yavaşlama son günlerde sıkça vurguladığımız enflasyon hızında yaşanacak düşüşe benziyor.

Sanayi üretimi artıyor artmaya da giderek daha yavaş artıyor.

Enflasyon da öyle olacak. Artışını sürdürecektir de daha az artacak ve bir yıl önceye göre değişim oranı düşecek. Ama fiyatlar düşmeyecek.

Sanayide hız böyle yavaşlıyor

Sanayi üretimi tek ama değişimi ölçmek için üç endeks var.

Arındırılmamış ham endeks: Bu herhangi bir arındırma işlemine konu olmayan endeks... Kaç adet, kaç ton, kaç metre üretim yapılmış... İşte bu endekse göre ağustos ayındaki sanayi üretimi bir yıl öncesinin yüzde 4.1 üstünde.

Bu endeks işgünü sayısından kaynaklanan üretim iniş çıkışlarını kapsamadığı için özellikle bazı aylarda çok ciddi değişim dalgalanması görülebiliyor. Örneğin

temmuzda hazirana göre yüzde 21'e yakın bir gerileme ortaya çıkmıştı; bu kez de ağustosta temmuza göre yüzde 18'lik bir artış söz konusu oldu. Çünkü temmuzda bayram dolayısıyla işgünü sayısı çok azdı.

Takvim etkisinden arındırılmış endeks: İşgünü sayısının yol açtığı dalgalanmanın etkisini ortadan kaldırmak için başka bir endeks oluşturuluyor; takvim etkisinden arındırılmış endeks... Bu endeks, aydan aya olan değişimlerin de, bir yıl öncesinin aynı ayına göre olan değişimlerin de çok dalgalanmasını önüyor. Bir anlamda çalışılan işgünü sayısı aynı düzeye getiriliyor.

İşte bu endekse göre ağustostaki yıllık üretim artışı yüzde 1 düzeyinde. Ağustostaki bu oran, pandemi dolayısıyla 2020 ortasında yaşanan düşüşten sonraki en düşük oran. Sanayi üretimindeki yıllık değişim, 2020'nin mart, nisan, mayıs ve haziran aylarında bir yıl öncesine göre gerilemişti. Dolayısıyla haziran 2020'den bu yana yıllık bazda ne gerileme, ne de yüzde 1 gibi çok düşük bir artış görüldü.

Zaten bu yıl nisanda yüzde 10.8 düzeyinde oluşan yıllık artış hızı, sonraki aylarda sürekli olarak azaldı. Yıllık artış hızı mayısta yüzde 9'a, haziranda yüzde 8.8'e, temmuzda yüzde 2.5'e ve nihayet ağustosta yüzde 1'e indi.

Bu yılın ağustosundaki üretim düzeyini gösteren endeks 139.7. Geçen yıl eylüldeki endeks 140.9'du. Dolayısıyla aylık üretim artışı yüzde 0.8 dolayında kaldığı takdirde yıllık üretim değişimi eylülde negatife dönecek.

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış endeks: İlk iki endeks genellikle yıllık değişimi, gidişatı ölçmek için kullanılıyor. Bir de aydan aya olan değişimi görmek için kullanılan endeks var. Bu endekste hem takvim etkisi arındırması yapılıyor, hem de mevsim etkisi arındırması. Çünkü bazı sanayi ürünleri var ki, özellikle tarıma dayalı ürünler, bunların üretiminde mevsimsellik etkisi söz konusu.

Bu endekse göre olan üretim bu yıl çok dalgalı bir seyir izliyor. Ağustosta temmuza göre yüzde 2.4'lük bir üretim artışı var. Ancak dikkat edilmesi gereken, temmuzdaki üretimin bu yılın en düşük düzeyine inmiş olması. Dolayısıyla ağustostaki üretim artışı tümüyle baz etkisine dayalı. Zaten son ay yaşanan bu artışa rağmen ağustostaki üretimin düzeyi bu yılın en düşük üçüncü üretimine işaret ediyor. En az üretim temmuzdaydı, sonra ocak, sonra ağustos...

Sanayi üretimi pek tat vermiyor!

	Arındırılmamış		Takvim etkisinden arındırılmış		Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış	
	Endeks	Yıl.değ.(%)	Endeks	Yıl.değ.(%)	Endeks	Ay. değ.(%)
Ocak	126,2	8,2	126,5	7,6	141,1	-2,3
Şubat	133,3	13,3	132,2	13,3	147,1	4,3
Mart	150,2	9,7	145,4	9,8	144,5	-1,8
Nisan	142,7	10,5	139,8	10,8	144,5	0,0
Mayıs	132,8	13,3	144,8	9,0	145,2	0,4
Haziran	153,5	8,7	149,3	8,8	147,2	1,4
Temmuz	121,6	3,2	138,1	2,5	138,3	-6,1
Ağustos	143,8	4,1	139,7	1,0	141,6	2,4

İTE KAKA ANCAK BU KADAR!

Ekonomide bir yıl önce yapılan tercih, temelde üretimi artırma, en azından azalmasını önleme tercihiydi. Faiz bu yüzden indirildi, enflasyona bu yüzden razı olundu. Bu tercih bir ölçüde işe de yaradı. Sanayide çarklar dönmeye devam etti. Bunun bedeli ağır oldu ama işler iyi kötü yürüdü.

Ama artık öyle görünüyor ki sona yaklaşıldı, pek ötesi yok. Bu enerji maliyetleri, özellikle sanayide kullanılan elektrik ve doğalgaza yapılan zamlar üretimi çok pahalı hale getirdi. Bu maliyet artışı da perakende fiyatlara tam yansıtılmıyor.

Üretimi ihracata dönük yapmak da bir çözüm yolu olmaktan çıkıyor. Avrupa'nın girdiği ve giderek daha derin hissedeceği resesyon, AB ülkelerine dönük ihracatı sektöre uğrattıyor. Avrupa'da maliyet gerekçesiyle üretimine ara verilen ürünler dışında ihracat olanağı giderek daralıyor.

Bazı sektörler hariç eskisi kadar ihracat olanağın yok, iç pazar daralma eğilimi gösteriyor, maliyetler her geçen gün artıyor; sanayici ise bisikletten düşmemek için pedal çeviriyor. Bir gün düşmeyecek şekilde ayağını yere koyacak ve bisikletten bir süreliğine inecek. Sanki oraya doğru bir gidiş var.

Abdulkadir Selvi

AK Parti yeni dönemin stratejisini oluşturuyor

Cumhurbaşkanı Erdoğan 28 Ekim’de AK Parti’nin seçim stratejisinin ilk adımı olan Seçim Vizyon Belgesi’ni açıklayacak. Seçim beyannamesi ise kampanya sürecinde ilan edilecek. Ama ilk başlangıç olması açısından 28 Ekim toplantısı önemli.

Kampanyayı üstlenen Ertan Aydın başkanlığında ekip, seçim stratejisi üzerinde yoğun bir çalışma yürütüyor. Ertan Aydın ve ekibi çarşamba günü AK Parti Strateji Ekibi’ne bir sunum yaptı. Numan Kurtulmuş’un başkanlığındaki strateji ekibinde geçmiş seçim kampanyalarında görev üstlenmiş isimler yer alıyor.

Anladığım, etap etap gidiliyor. İlk aşamada kullanılacak olan görseller değerlendirilmiş. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın yapacağı konuşma üzerindeki çalışmalar da başlamış. Erdoğan’ın manifesto niteliğinde bir konuşma yapması bekleniyor.

Erdoğan’ın hem 20 yıllık AK Parti iktidarında yapılanları hatırlatıp hem de gelecek döneme ilişkin bir perspektif sunacağı söyleniyor, bekleniyor.

Erdoğan, “Yeni yüzyıl, Türkiye yüzyılı olacak” demişti. Erdoğan’ın ne diyeceği önemli.

MUHALEFET DEĞERLENDİREMEDİ

Çünkü halk artık muhalefetin ne dediğine değil Erdoğan’ın ne yapacağına ilgi gösteriyor. Oysa bundan 3 ay önceye kadar millet muhalefete bir alan açmıştı. Ekonomik sıkıntıların da etkisiyle muhalefetin oyları yükselişe geçmişti. Ancak muhalefet bu fırsatı değerlendiremedi. “Erdoğan gitsin” demenin ötesine geçemedi. “Biz gelirsek Türkiye’yi daha iyi yönetiriz” izlenimini veremedi. Birbirleriyle olan kavgaları milleti ürküttü.

CHP-İYİ PARTİ KAVGASI

CHP ile İYİ Parti arasındaki HDP kavgası muhalefete olan yönelişi bıçak gibi kesti. Travmatik bir etki yaptı. Muhalefete olan güveni sarstı.

Millet, “Bunlar daha seçimi kazanmadan kavga etmeye başladı. Seçimi kazansalar kavga etmekten ülkeye yönetmeye vakitleri kalmaz” diye düşündü.

MAĞDUR ODAKLI STRATEJİ

Aynı dönemde Erdoğan tehlikenin farkına vardı. AK Parti’nin stratejisinde köklü bir değişikliğe gitti.

Mega projeleri değil, ekonomik sıkıntı altında ezilen halkı esas aldı. Mağdur odaklı bir strateji izledi. Asgari ücreti iki kez artırması, memur ve emekli maaşlarına yapılan zam, tarımda taban fiyat artışı ve hatta öğrencilere iki kez bilet imkânı hep bu tercihin sonucu oldu. İnsan odaklı siyasetini mağdur odaklı icraata dönüştürdü. Sadece konut kampanyası, AK Parti’ye 2 puanlık bir sıçrama getirdi. Bir yanda kavga eden muhalefet, diğer yanda çare üreten Erdoğan...

Millet “Çözerse reis çözer” dedi, yeniden Erdoğan’a döndü.

Liderlik bu işte.

STRATEJİNİN İPUÇLARI

Ama bu yetmez.

AK Parti’nin yakaladığı bu ivmeyi yukarıya taşıması gerekiyor.

İlk adım 28 Ekim’de atılacak. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın açıklayacağı Seçim Vizyon Belgesi’ni doğrusu ben de merak ediyorum. Çünkü seçim beyannamesi de onun üzerine kurulacak. Erdoğan’ın özgürlükler, kucaklaşma, gelecek vizyonu ve helalleşme odaklı bir belge açıklaması bekleniyor. Erdoğan’ın Kürt sorunu ve Alevi meselesinde kullanacağı dil önemli olacak. Cumartesi günü Diyarbakır’da bunun ilk ipucunu verecek

Yeni yıla ise asgari ücret artışı, memur ve emekli zammıyla gireceğiz. Ondan sonra seçim kampanyası süreci başlayacak. Muhalefet kutuplaştırıcı, Erdoğan kucaklayıcı bir dil kullanacak.

Muhalefet cumhurbaşkanlığı adaylığı, milletvekili pazarlığı ile uğraşırken Erdoğan, milletin cebini esas alacak.

HALKINA ‘CAHİL’ DİYEN KAFA

BİRİLERİNİN bu milletle, bu milletin seçtikleriyle sorunu bir türlü bitmiyor. Devirler değişiyor ama bunların kafa yapısı hiç değişmiyor.

Sadece Metin Akpınar'ı, Ayşenur Arslan'ı kastediyorum sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Onlar Metin ya da Ayşenur değil, onlar bir zihniyet. Hem bu milletin ekmeğini yerler hem de millete hakaret ederler.

Göbeğini kaşıyan adam derler.

Metin Akpınar, "Bugün Türkiye cahil bir ülkedir. Ben necip Türk milletin kararlarından ve alleğliğinden ödü patlayan bir sanatçıyım. O yüzden onlar seçebiliyorlar. Niye? Çünkü ortalama eğitim seviyesi ilkokul beş. Daha liseden mezun bile olamadık" demiş. Kendisi ordinaryüs profesör ya...

YA ASİYOR YA ZEHİRLİYOR

Hazret daha önce de Cumhurbaşkanı'nı ayağından asmakla tehdit etmişti.

"Belki lideri ayağından asarlar, belki mahzenlerde zehirlenerek ölür, belki de başka liderlerin yaşadığı kötü sonları yaşayabilirler" demişti.

Ya asıyor ya zehirliyor. Kaçarı yok.

Böyle sanatçı olur mu?

AYŞENUR ARSLAN

Senin bu milletle derdin ne kardeşim.

Ayşenur Arslan ise, Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin yer sofrasında iftar yapmasına takmış. "Yer sofrasında yemek yiyen bir akıldan bilim falan beklemeyin" diyor.

Kendisi koltukta oturduğu için atomun çekirdeğini parçaladı ya... O yer sofrasında oturanlar İHA'ları, SİHA'ları yaptı. Yerli helikopteri uçurdu, yerli uyduyu, yerli savaş uçağını tasarladı. Yerli otomobili yapmayı başardı.

Ayşenur Arslan'ın kafasına göre Konfüçyüs'ün, Sokrates'in, Platon'un felsefeyi geliştirmemesi gerekiyordu. Koltukta oturmuyorlardı ya...

Herkes kendi milletiyle övünür. Bunlar kendi milletini aşağılar.

Siz bu kafayla gittiğiniz sürece bu millet sizi daha çok sandığa gömer. Siz bu kafayla gittiğiniz müddetçe Erdoğan daha çok seçim kazanır.

PUTİN'İN ÖNERİSİ ÇILDIRTTI

Avrupa bu kışı nasıl geçireceğini düşünüyor. Kimi zaman karikatürlere konu olacak önlemler gündeme geliyor. Ama Avrupa'nın önünde bu kış ciddi bir enerji sorunu duruyor. Tabii savaş kaç yıl devam edecek, Avrupa daha ne kadar doğalgaz sorunu yaşayacak belli değil.

İşte tam da bu anda Putin bir öneride bulundu. “Avrupa’ya doğalgaz tedariki için Türkiye’de büyük bir doğalgaz merkezi kurabiliriz” dedi.

TÜRKİYE KAZANIR

Türkiye açısından yararlı bir adım değil mi?

Tahıl koridorunu kurduk, dünya bizi takdir etti. Esir değişimini yaptık, birçok ülke teşekkür etti. Hadi işin ticari tarafını bir yana bıraktım, Avrupa’nın doğalgaz krizini aşmasına katkı yapabilirsek bu Türkiye’ye prestij kazandırmaz mı? Kazandırır. Bundan bir Türk vatandaşı rahatsız olur mu? Normalde olmaz.

‘ERDOĞAN KAZANACAĞINA TÜRKİYE KAYBETSİN’ DİYENLER

Ama daha Putin açıklamasını tamamlamadan harekete geçtiler. Kimi Erdoğan’ın yeniden seçilmesi için Putin AKP il başkanı gibi çalışıyor dedi, kimi Putin’den Erdoğan’a tarihi destek dedi.

Bunlar, Erdoğan düşmanlığı nedeniyle gözü dönmüş tipler. Bunlar, Erdoğan nefreti Türkiye düşmanlığına dönmüş kafalar. Bunlar, “Yeter ki Erdoğan kazanmasın, gerekirse Türkiye kaybetsin” diyenler. Bunlar, “Edirne’ye Enver gireceğine Bulgar girsin” diyen zihniyetin günümüzdeki temsilcileri.

Esfender KORKMAZ

Dış borçlarda temerrüte düşer miyiz?

13 Ekim 2022 Perşembe

Dış Borçlarda temerrüt, kamu veya özel sektörün dış borçlarını vadesinde ödeyemez duruma düşmesidir.

Dünya Gazetesi haberine göre; Uluslararası Kredi Derecelendirme Kuruluşu Fitch'in Banka Notlarından Sorumlu yetkilisi, EMEA (Avrupa, Orta Doğu ve Afrika) bölgesi ve BDT (Bağımsız Devletler Topluluğu - Azerbaycan, Belarus, Ermenistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova, Özbekistan, Rusya ve Tacikistan) ülkeleri arasında kur risklerine karşı en kırılgan ülkenin Türkiye olduğunu söyledi.

Normalde, halen TL'nin değeri yüzde 45 dolayında daha düşüktür. Söz gelimi MB reel kur endeksi 100 (Denge kuru) olsaydı, bir doların 10 lira olması gerekirdi. TL'nin düşük değerde olmasına rağmen, Türkiye'de riskler çok yüksek olduğu için daha fazla düşmesini önleyemiyoruz.

Kur şoklarının getirdiği en büyük sorun, ithal girdi maliyetlerinin ve aynı paralelde enflasyonun artmasıdır.

Bir diğer risk, dış borçlarda temerrüt riskidir.

1. Aslında her iki sorun da bir birbirini besleyen bir süreç oluşturdu. Zira yüksek enflasyon belirsizlik yarattığı için yerli ve yabancı sermaye yatırım yapmıyor, tersine çıkıyor. Döviz arzı daralıyor ve kur artıyor. Yine fiyat istikrarının bozulması TL'den kaçıışı ve dolarizasyonu hızlandırıyor ve yine kur artıyor.

Bu süreç dış borçların TL cinsinden maliyetini ve temerrüt riskini artırıyor.

2. Cari açığın finansmanı zorlaştı.

Ocak-Ağustos 8 ayda cari açık 39,7 milyar dolar oldu.

Cari açığın finansmanı ya uzun dönemli doğrudan yabancı yatırım sermayesi ile veya dış borçla yapılır. Doğrudan yabancı yatırım sermayesi uzun süre kalıcı olduğu için

en iyi bir yoldur. Ne var ki Türkiye'den ilk 8 ayda, gayrimenkul dışında yabancı yatırım sermayesi girişi yok ve fakat tersine 700 milyon dolar çıkmış.

Bu nedenle cari açık dış borçları büyütüyor. Türkiye de dış borçların GSYH'ya oranı yüzde 57 dolayındadır. Yüksek değil ve fakat cari açık devam ettiği için Türkiye'nin dış borç ödeme kapasitesi düşüktür. Dahası yüksek risk nedeni ile CDS oranları yüksek, 800 baz puan dolayındadır. Bu nedenle borçlanmanın maliyeti artıyor. Dış borçların çevrilmesi zora giriyor.

OCAK - AĞUSTOS ÖDEMELER DENGESİ	
	MİLYAR DOLAR
CARİ AÇIK	39,7
DIŞ TİCARET AÇIĞI	-59,8
GAYRİMENKUL DIŞI DOĞRUDAN YATIRIM NET ÇIKIŞI	0,7
GAYRİMENKUL ALIMI NET GİRİŞİ	4,3
PORTFÖY YATIRIMLARI NET ÇIKIŞ	11,2
RESMİ REZERVLERDE ARTIŞ	2,9
NET HATA VE NOKSAN	28,3
	YÜZDE
CARİ AÇIK/ GSYH ORANI	6
NET HATA VE NOKSAN/ CARİ AÇIK ORANI	71,3

Dahası cari açığın devam edeceği anlaşılıyor. TÜİK Ağustosta dış ticaret hadlerinin 73'e gerilediğini açıkladı. Bu demektir ki, ithalat mallarının fiyatları, ihracat mallarının fiyatlarından daha fazla artıyor. Bu nedenle dış ticaret açıkları da artıyor.

Ocak-Ağustos sekiz ayda cari açığın yüzde 71,3'ü kadar yani 28,3 milyar dolar net hata ve noksan oluştu. Kaynağı belli olmayan bu para girişi, cari açığın finansmanı için bir çözümdür ve fakat Türkiye'nin kırılğan ilan edilmesinin de başta gelen nedenlerinden birisidir. Dahası net hata ve noksanla cari açığın finansmanı sürdürülemez. Çünkü bu döviz girişinde bu kadar hata muhasebe zaafılarından oluşmaz. Belli ki kayıtsız girişler var. Bu girişler yeraltı ekonomisi yoluyla da olabilir. Zaten uluslararası platformlarda Türkiye'de uyuşturucu ticaretinin arttığı vurgulanıyor. Net hata ve noksan kaleminin bu kadar yüksek olması bu olasılığı artırıyor. Kaldı ki, yarın bu giriş kadar çıkış ta olabilir.

Rusya'dan savaş nedeni ile Almanya'dan kışı geçirmek için gelen Turist Türkiye için ilave bir imkan yarattı. Ama bu imkanın yine bu sene oluşacak 50 milyar dolar üstündeki cari açığıdaki payı düşük kalır.

Öte yandan; Merkez Bankası rezervlerinin eksi olması da, dış borçlarda temerrüt riskini artırdı.

Türkiye'nin bir yıl içinde ödemesi gereken dış borçları ve artı cari açığı 230 milyar dolardır. Bu borçları "Ali'nin külahını Veli'ye, Veli'nin külahını Ali'ye giydirmekle" çeviremeyiz.

Eğer hükümet işi ciddiye alıp, İMF'ye gitmez, bir istikrar programı hazırlamaz ise yüzde 60-70 olasılıkla seçimlere kadar dış borçlarda temerrüte düşeceğiz.

İbrahim Kahveci

Ekonomide tam bir çıkmaz...

Yaparsa AK Parti yapar... Gerçekten çok doğru bir cümle.

Yaparsa AK Parti yapıyor.

Bakınız ülkemizde 'Kamu Yatırım Oranı' diye bir kavram var. Burada diyor ki, kamu Millet'ten ne kadar para toplamış ve bu topladığı paranın yüzde kaçını yatırım olarak Millet'e geri vermiş...

Özallı yıllarda kamu yatırım oranı yüzde 20-25 arasındaydı... Sonra 90'lı yıllar geliyor ve kamu yatırım oranı yüzde 13-15'lere geriliyor.

Ve AK Parti yılları... **Kamu yatırım oranı yüzde 8,2...** Evet evet, sadece yüzde 8,2...

Diyeceksiniz ki, bunca yatırım nedir?

Diyorum ki, ödediğiniz kamu parası nedir? 80'li yıllarda Millet parasının sadece yüzde 10'luk kısmını kamu kesimine vermiş. Şimdilerde bu oran yüzde 30'lara sınırında.

Özal 1 toplamış

AK Parti 3 toplamış.

Özal topladığının 1/4'ünü geri yatırım olarak vermiş. AK Parti ise 1/10'unu...

Bu verileri neden anlattım? Hemen söyleyeyim: Olan ve gerçekleşen makro değerlere siz nasıl bakıyorsunuz; bunu görmeniz gerekir diye düşündüm.

Şimdi 'Yeni Ekonomi Modeli' diye bir şeyler söylemeye çalışıyorlar. Bazen adına 'Liralaşma' dedikleri para politikası da varmış bunun içinde...

Ne söylüyorlarsa tersi diyorum ya... Liranın tasarrufta kullanım oranı sadece son bir yılda yüzde 42'lerden yüzde 24'lere geriledi.

Lira kaçılan para oldu ama bunu çok güzel süsleyerek anlatıyorlar. Tıpkı Kamu Yatırım Oranı en düşük seviyede olmasına rağmen bunu “Eser Siyaseti” olarak sunabilmeleri gibi.

Şimdi seçimler yaklaştı. Seçimi kazanmak için tabiri caiz ise her şey yapılıyor. Bugün oluşacak maliyetin kat be kat fazlasını seçimlerden sonra hep beraber ödeyeceğiz.

Mesela cari açık ve döviz ihtiyacını gidermek için neler yapılıyor? Acaba 28 milyar dolara ulaşan kaynağı belirsiz döviz girişinin bu süreçle bir alakası olabilir mi?

Dün sanayi üretimi ile perakende satış verileri açıklandı. Üretim adeta resesyona giriyor... Çünkü dış talep, yani şer güçler ekonomilerini soğutuyorlar.

Son 1,5 yıldır ekonomide olumlu olan şeyler zaten şer güçlerin talebiydi. Gerisi bomboş bir hikaye...

FED ve ECB faiz artırımlarına giderek talep düşürmeye çalışıyor. Talep düşmesi demek bizim de ihracatımızın azalması demek...

Zaten yeni yılda yüzde 20'lerin üzerinde seyreden ihracat artışımız da artık tek haneli artışlara düştü. Yakında durağanlık ve gerileme bile görebiliriz.

Burada kritik konu şu: **İÇ TALEP düşük faiz teorisi ile adeta bomba gibi canlı tutuluyor.**

O zaman yeni dönemde bizi ne bekliyor?

Bakınız son 12 ayda ihracat-ithalat farkı -97 milyar 542 milyon dolar.

Son 8 ayda cari işlemleri açığımız -12 milyar 760 milyon dolardan -39 milyar 717 milyon dolara fırladı.

İhracat durgun ama iç talep nedeniyle ithalat canlı olarak kalınca ihtiyacımız olan döviz nereden bulacağız?

İç talebi kesemeyiz, çünkü seçimler var. Dış satımı artıramayız çünkü dış talep düşüyor.

Ne yapacağız?

Ben de merakla bekliyorum. Resmen bir çıkmaz sokakta yön arıyoruz... Bakalım ne olacak?

13 Ekim 2022, Perşembe

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Türkiye Avrupa'nın doğalgaz merkezi oluyor

ABD Başkanı Biden, Rusya Devlet Başkanı Putin'i ağır dille eleştirdi, nükleer silah kullanamayacağını söyledi ve ikili görüşme konusunda 'Hiçbir gelişme yok' dedi.

Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov da ikili görüşme konusunda benzer bir açıklama yaptı. İki nükleer süper gücün bu tepişmesinden en büyük zararı gören Avrupa'dan ise hâlâ bir ses yok. 30 Avrupa ülkesinin kaderi akli melekeleri yerinde olmayan ve dünyayı felakete sürükleyen bir ABD Başkanı'nın iki dudağının arasında.

Dünya siyasi, ekonomik ve enerji krizleriyle boğuşurken çözüm üreten tek bir ülke var: **Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğindeki Türkiye**. Erdoğan bugün Putin ile çok kiritik bir görüşme gerçekleştirecek.

Putin, Erdoğan ile yapacağı görüşmede neler konuşulacağını ipuçlarını dünkü çok önemli konuşmasında verdi. Putin, "Türkiye'de büyük bir gaz merkezi oluşturabiliriz. Türkiye'de Avrupa için doğalgaz merkezi kurabiliriz. Rusya, kışın dahil Avrupa'ya enerji sevkiyatını hazır" dedi.

Putin bu açıklamaları yaparken Rus enerji şirketi Gazprom, "Karadeniz'de sevkiyat tesisleri kurmaya ve Türkiye - AB sınırında gaz ticareti için platform oluşturmaya teknik olarak hazırız" şeklinde bir açıklama yaptı. Enerji Bakanı Dönmez de **"Doğalgaz merkezi teknik açıdan mümkün"** diyerek Türkiye'nin olumlu yaklaşımını ortaya koydu.

Erdoğan ile bu konuda müzakere yapılmadan Putin ve Gazprom'un böyle bir açıklama yapmasını bekleyemeyiz. Önümüzdeki günlerde bu projenin hızlı bir şekilde hayata geçeceğini görebiliriz.

Peki tüm bunlar ne anlama geliyor? **Türkiye gıda krizinden sonra enerji krizinde de adım adım çözüm merkezi haline geliyor**. Batı Türkiye'yi gözden çıkarmaya niyetlense de Erdoğan'ın liderliğinde yapılan hamleler Türkiye'nin önemini

her geçen gün daha da arttırıyor. Bugün, sadece Türk medyasında değil Avrupa basınında da **"Enerjide kilit ülke Türkiye"** başlıklarını okuyacağız.

Şimdi Avrupa, Rusya'nın bu hamlesine ne karşılık verecek? Merak edilen soru bu. Kış boyunca donmayı ve ekonomilerinin çöküşünü izlemeyi mi tercih edecekler, yoksa ABD'ye rağmen Rusya ile masaya oturmayı kabul mü edecekler?

Türkiye'deki muhalif kalemler ise Türkiye'nin enerjide Avrupa'nın çözüm merkezi olmasından çok rahatsız. **"Erdoğan gitsin de ne olursa olsun"** mantığı ile hareket eden CHP medyası gün boyunca sosyal medyadan **"Putin, Erdoğan'a mı çalışıyor"** başlıkları attı. Ben şaşırmadım doğrusu...

KILIÇDAROĞLU ABD'DEN İCAZET ALABİLDİ Mİ?

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun ABD seyahati, kendi partisinin gözlemcilerine göre **'tam bir fiyasko'** ile sonuçlandı. Kayda değer hiçbir görüşmede bulunamayan Kılıçdaroğlu'nun, randevu alma konusunda çok ciddi sıkıntılar yaşadığı belirtiliyor. Kılıçdaroğlu'nun ABD gezisini, Future Bright ajansının organize ettiği öğrenildi. Bu ajansın sahibinin Yugoslavya'nın parçalanması sürecine destek verdiği söyleniyor. Kılıçdaroğlu'nun ABD programında iki tane de düşünce kuruluşu var. Bu kuruluşlardan birinin adı Center of American Progress diğeri German Marshall Fund. Bu düşünce kuruluşlarının da Rand ve Stratfor gibi **"Gölge CIA"** oluşumları. Özetle, Kılıçdaroğlu mevcut Amerikan yönetimi ile doğrudan bir ilişki içerisine giremese de onların etki alanındaki istihbarat oluşumlarıyla çok yakın temaslar kurdu. Siyasi kulislere göre, Kılıçdaroğlu'nun Amerika ziyaretini 6'lı masaya ve partisine **"icazet aldım"** diye satacağı söyleniyor.

İsmail Saymaz

Kılıçdaroğlu'nun ABD seyahati

CHP Genel Başkanı **Kemal Kılıçdaroğlu**'nun ABD seyahatine çıkacağını 22 Eylül'de bu köşede duyurmuştum.

Kılıçdaroğlu, o gün bana yaptığı açıklamada, seyahat gerekçesini şöyle anlatmıştı:

“Bay Kemal dünyada yalnız değil. Çok sayıda Bay Kemal var dünyada. O Bay Kemallerin bir araya gelmesi ve daha hakkaniyetli bir dünyayı konuşması gerektiğine inanıyorum. Dünyada daha hakkaniyetli paylaşım inanan aktivistler, bu uğurda mücadele veren siyasi isimlerle görüşeceğim.”

O andan itibaren iki yönlü eleştiri taarruzu başladı.

İktidar **“İcazet almaya gidiyor”** derken...

Bazı CHP'liler ise **“Vakti miydi?”** diye karşı çıktı. Onlara göre ABD'li siyasilerle görüşme veya FETÖ'cülerin hasbelkader fotoğrafa girmesi bir çuval inciri berbat edebilirdi. CHP Genel Merkezi, diken üstündeydi.

CHP ABD Temsilcisi **Yurter Özcan** da seyahatin kasım ayında senato seçiminden sonra gerçekleştirilmesini önerdi.

Kılıçdaroğlu çok kararlıydı.

Geri adım atmadı.

Geçen haziranda İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkan Vekili **Selçuk Sarıyar**'dan ABD seyahati için hazırlıklara başlamasını bizzat o istemişti. ABD'de sosyalist senatör **Bernie Sanders**'in seçim kampanyalarında çalışmış olan Sarıyar, seyahat programını bir başına hazırladı.

Ve CHP lideri şu an ABD'de.

13.10.2022

Obama randevu vermedi mi?

Ancak bu seyahatin gerekçesi, açıklandığı günden sonra revize edildi.

Başlangıçta '**Amerikalı Bay Kemaller**'le görüşeceğini duyuran Kılıçdaroğlu, bu ifadesi ile siyasi temasları kastetmiş olmalıydı. Ne var ki Kılıçdaroğlu, ABD'ye uçarken "**Seyahatin öznesini bilim ve teknoloji oluşturuyor**" dedi.

Kılıçdaroğlu'nun Bernie Sanders ile buluşacağı da söylenmişti. Öğrendiğim kadarıyla...

Sanders ile temas da kuruldu.

Sanders'in Vermont eyaletinde yaşıyor olması, Kılıçdaroğlu'na sekiz saat uzakta bulunmasından ötürü bu görüşmeden vazgeçildi.

Eski ABD Başkanı **Obama**'nın randevu vermediği iddiasını ise Kılıçdaroğlu'na sordum. Kılıçdaroğlu, başvuruda bile bulunmadıklarını kaydetti.

Diğer taraftan Temsilciler Meclisi'nden üç temsilci Kılıçdaroğlu ile bire bir görüşmek istedi. Ancak CHP lideri bu talebi reddetti.

Kılıçdaroğlu'na bu seyahatte dar bir kurmay ekibi eşlik ediyor.

Sözcü **Faik Öztrak**, Genel Sekreter **Selin Sayek Böke**, Parti Meclis Üyesi **Yunus Emre**, başdanışman **Hacer Foggo**, basın danışmanı **Ömer Topsakal** ve Sarıyar beraberinde geldi.

Diğer taraftan, Kılıçdaroğlu'nun yanında yalnızca bir koruması yer alıyor. Bence bu güvenlik açığı oluşturuyor.

Türk bilim insanlarıyla buluştu
Seyahatin ilk günü Boston'da başladı.

Kılıçdaroğlu, Massaschusetts Institute of Technology'de görev yapan ünlü fizikçi Prof. **Canan Dağdeviren** ile '**Media Lab**'ı gezdi. Geliştirilen teknolojik ürünleri inceledi.

Kılıçdaroğlu, aynı üniversitede şehir bilimci Kent Larson'dan...

Koch Kanser Enstitüsü'nden Bob Langer'dan...

Nükleer Enerji Bölümü'nden **Bilge Yıldız**'dan brifingler aldı. Nanoteknoloji Tesisi'ni dolaştı.

MIT Sağlık Bilimleri ve Teknolojileri Enstitüsü'nden **Mehmet Toner** ve Harvard Üniversitesi'nden genetikçi **Gökhan Hotamışlıgil**'i ziyaret etti.

Kılıçdaroğlu, ziyaret ettiği Dağdeviren, Yıldız, Hotamışlıgil ve Toner'in yanı sıra dünyaca ünlü iktisat profesörü **Daron Acemoğlu** ve eşi **Asu Özdağlar**, **Dani Rodrik** ve eşi **Pınar Doğan**, **İlker** ve **Türkan Yalçın** ile yemekte buluştu.

Hotamışlıgil, yemekte, ilk kez bir siyasetçinin bilim insanlarını ziyaret ettiğini vurgulayarak, büyük mutluluk duyduğunu vurguladı. Sevinci gözlerinden okunuyordu.

O an...

Türkiye'de bu ziyaretin, kimi muhalifler tarafından bile hafife alındığını düşünerek, üzüntü duyudum.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın New York Central Park'ta yürüyüş yapmasına **"İşte, dünya lideri"** diye yılışık övgüler dizilirken, Kılıçdaroğlu'nun Türk bilim insanlarını üniversitelerde, laboratuvarlarda ve dersliklerde ziyaret etmesi, onları saygıyla dinlemesi, asla **"Sen"** demeden ve eşit ilişki kurarak, el üstünde tutması, öğrencilerle buluşması acımasızca eleştiriliyor, hatta yeriliyor.

Oysaki Kılıçdaroğlu, bu temasların kasım ayında açıklayacağı yapısal reçeteye kaynaklık edeceğini söylüyor.

Başta Acemoğlu olmak üzere bu beyinlerin geleceğin Türkiye'sine katkı koymak istemesi seyahati kıymetli kılmaya yeter de artar.

Bu arada, İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından İzmir İktisat Kongresi'nin 100. yılında yapılacak ekonomi zirvesine Acemoğlu'nun da katılacağını haber vereyim.

Kılıçdaroğlu'nun kayıp saatleri
Seyahatin ikinci günü Vaşington'a ayrılmıştı.

O sabah Kılıçdaroğlu'nun yanına giderek, Türkiye gündemini hatırlattım. İktidarın başörtüsü için anayasal değişiklik hazırlığı içinde olduğunu, MHP lideri Bahçeli'nin çağrıda bulunduğunu anlattım.

CHP lideri seyahatin iç politikayla gölgelenmesini istemediğini söyledi.

Havalimanına geçtik.

Uçak tam kalkmak üzereyken...

Kılıçdaroğlu'nun görüşmesinin olduğu ve yolculuğa katılmayacağı haber verildi.

Uçağımız Baltimor'a indikten 45 dakika sonra Kılıçdaroğlu'nun New York'taki TÜRKEN Vakfı'na ait yurdun önünde çektiği video paylaşıldı.

Öğrendiğim kadarıyla Kılıçdaroğlu videonun çekimine o sabah karar verdi. Tarifeli uçağa binmeyerek, karayoluyla dört saat süren yolculuğun ardından New York'a gitti. Manhattan'da 10 dakikada çekim yapıldı. Ve dört saatlik sonra Vaşington'a ulaştı.

Doğrusu, etkili ve yaratıcı bir video paylaştı.

Çünkü bu seyahat, başörtüsü tartışmasından ötürü muhaliflerin tepkilerinin yatışması ve gündemin değişmesi için de bir fırsattı. Bu yüzden Kılıçdaroğlu, iç politika sorularını yanıtsız bırakmak istedi. Ne var ki Erdoğan ve Bahçeli'nin açıklamalarına kayıtsız kalamazdı.

Bu videosuyla Kılıçdaroğlu, bizzat açtığı başörtüsü tartışmasını yine kendisinin kapattığını ilan etti. Cumhur İttifakı'nın anayasa değişikliğine **"hayır"** diyeceğini bildirdi. Yasal değişikliği de Altılı Masa'nın zaferinden sonraya bıraktı.

New York'a gidilmeliydi

Kanımca en önemli eksiklik New York'un seyahat programına alınmamasıydı. ABD'deki Türk diasporasının en kalabalık olduğu şehir Osmanlı'dan bu yana New York. Bu şehirde binlerce Türk işadamı, akademisyen ve beyaz yakalı ve işçi çalışıyor. New York'a en az iki gün ayrılmalıydı.

Kılıçdaroğlu'nun Bay Kemaller ve siyasilerle buluşmamasını da bir diğer eksiklik olarak değerlendiriyorum.

O ki gidildi, buluşulmalıydı.

İktidar **"İcazet aldı"** diyecekti, biliyorum.

Şimdi **"Kimse randevu vermedi, kapılar yüzüne kapandı"** diye yazılıyor.

Daha mı iyi oldu?

Kılıçdaroğlu, dünyaya açılırken, dış ilişkilerde hiçbir omurgası kalmamış, itibarı bir kıkırdaktan ibaret olan AK Parti'nin perspektifini ölçü almamalı.

Tek ölçü var, o da Türkiye'nin çıkarları!

Değil Sanders ile milli çıkarlar öyle gerektiriyorsa Biden'la da görüşülür. ABD başkanlarından üç beş dakikacık randevu koparabilmek için atmadık takla bırakmayan AK Parti, muhalefeti yerli ve millilikte tahtaya kaldıramaz.

ABD devleti yakından izliyor

Kılıçdaroğlu, dün temaslarının ilk ayağında, Demokrat Parti'ye yakın olan Center for American Progress adlı düşünce kuruluşunu ziyaret etti. Toplantıya düşünce kuruluşlarının Türkiye uzmanları da davet edildi.

13.10.2022

Asıl önemlisi...

Beyaz Saray ve Başkan Yardımcısı **Kamala Harris**'in ofisinden birer, Dışışleri Bakanlığı'ndan yedi, Senato ve Temsilciler Meclisi'nden üçer görevli toplantıyı izledi.

Kılıçdaroğlu'na seçim güvenliğinin sağlanıp sağlamayacağı...

Erdoğan'ın bir kez daha "**Atı alan Üsküdar'ı geçer**" deyip demeyeceği...

Neden başörtüsü tartışmasını açtığı soruldu.

CHP lideri Cumhuriyetçilerin destek verdiği American Purpose Dergisi yöneticileriyle de buluştu. Son olarak Washington Post'u ziyaret ederek, söyleşi verdi.

Seyahat bugün bitiyor.

Kılıçdaroğlu, bugün German Marshall Fund'u ziyaret edecek; ABD'de seçilmiş Türklerle, Dünya Bankası çalışanlarıyla, Türk öğrencilerle, kadın liderlerle sohbet edecek. Ve en son Türkiye Büyükelçi **Murat Mercan** ile görüşecek.

Kılıçdaroğlu, bir sonraki seyahatini kasım ayında İngiltere'ye gerçekleştirecek.